

KEDY SA ZAČÍNA VEK VODNÁRA?

Podľa babylonského kalendára by nastupujúca slovanská kultúra mala byť spojená s nasledujúcim znamením - Vodnárom. Ľudia narodení v znamení Vodnára majú onen hlboký pocit nezávislosti a slobody, pre ktorý neexistuje žiadna vonkajšia autorita, ktorý sa riadi len vlastnou duchovnou intuíciou, a súčasne majú veľký zmysel pre spoločenstvo, priateľstvo, bratstvo, pocit spoluzodpovednosti za osudy celého ľudstva, „*túžbu odovzdať celému svetu posolstvo bratstva a slobody*“.³⁶⁰ Vodnári okolo seba vytvárajú spoločenstvá ľudí spojených v duchu spoločnou myšlienkou, ideálom, na duchovné priateľstvo premenenou láskou. **Filadelfia bude v znamení Vodnára.**

Ale kedy má tento vodnársky vek prísť? Hnutie Nový vek (New Age) už od šesťdesiatych rokov propaguje myšlienku, že vek Vodnára je blízko. Takmer všeobecne sa prijíma, že vek Vodnára buď už začal alebo práve stojíme na jeho prahu. Marilyn Fergusonová sa v programovej knihe „*Sprisahanie Vodnára*“ domnieva, že „*revolučná transformácia individuálneho aj spoločenského vedomia*“ je pred dvermi.³⁶¹ Podobne britský čelný predstaviteľ New Age George Trevelyan v knihe „*Vízia vodnárskeho veku*“: „*Stojíme na prahu, kde je možný kvantový skok vedomia*“.³⁶²

Aké však máme vlastne dôvody identifikovať súčasné dianie s nástupom veku Vodnára? Proponenti tejto myšlienky vychádzajú z tézy, že striedanie svetových vekov je dané polohou jarného bodu v astronomických súhvezdiach zverokruhu na oblohe. Jarný bod (priesečník rovníka a ekliptiky) putuje v dôsledku precesie po hviezdnej oblohe. A v súčasnosti sa nachádza niekde na konci súhvezdia Rýb, blízko súhvezdia Vodnára. Na hviezdnej oblohe samotnej sú však hranice medzi súhvezdiami veľmi nejasné. Rôzne datovania začiatku veku Vodnára sa preto značne rozchádzajú: Alice Baileyová, Elisabeth Haichová, George Trevelyan, Dane Rudhyar ho kladú niekde do bližšie neurčenej súčasnosti. Iní do rokov 1800 (Alice Howellová), 1918 (Otmar Doležal), 1950 (Rosenberg), 2160 (Pierre de Lasenic), 2375 (Cyril Fagan), 2500 (Schultz), 2650 (Max Heindel). Bargent a kol. podávajú prehľad počiatkov veku Vodnára podľa rôznych astrológov v rozpätí od roku 1762 až do roku 2813.³⁷⁴

Ani keby sme sa chceli riadiť hranicami medzi súhvezdiami zaužívanými v astronómii, nedôjdeme k žiadnemu presnému výsledku. Súhvezdia Rýb a Vodnára sa totiž navzájom prekrývajú v úseku celých 16 oblúkových stupňov: Do súhvezdia Vodnára jarný bod vstúpi okolo roku 2060 - ale súhvezdie Rýb opustí až niekedy okolo roku 3210! No tieto hranice stanovila konferencia Medzinárodnej astronomickej únie z roku 1928 iba konvenčne, ako čisto praktickú dohodu, a bola by ich mohla stanoviť aj inak.

Pochybnosť však smeruje ešte oveľa hlbšie. Ako sme vôbec prišli na to, že by prelom vekov mal byť viazaný na polohu jarného bodu v súhvezdiach? Táto téza vychádza z predstavy, že duchovné sily, charakteristické pre určité znamenie, sú zviazané s fyzickými telesami tých hviezd, ktoré tvoria príslušné súhvezdie a odtiaľ vyžarujú. To je však predpoklad, ktorý klasická astrológia nikdy nepodporovala! Celá klasická astrológia západu pripisovala tieto duchovné charakteristiky *znameniam* a nie súhvezdiami! Každoročne medzi 21. januárom a 21. februárom sa evidentne rodia ľudia so z výraznými povahovými vlastnosťami Vodnára. V tom čase sa však Slnko vôbec nenachádza v súhvezdí Vodnára, ale v súhvezdí Kozorožca. Vodnárska sila teda (v súčasnosti) vôbec nevyžaruje zo súhvezdia Vodnára,

Znamenie Vodnára.

Jan Vermeer van Delft: Astronóm.

ale zdanlivo z toho smeru, kde sa teraz nachádza súhvezdie Kozorožca. Súhvezdia a jednotlivé hviezdy sa pohybujú a môžu sa nachádzať v rôznych znameniach.

Znamenie a súhvezdie sú dva rôzne pojmy! Znamená sú 30-stupňové úseky tropického zodiaku, v ktorom sa jarný bod vôbec nepohybuje, ale stojí nemenne navždy na nultom stupni znamenia Barana. Jarný bod sa znamienami vôbec nepohybuje!

Súhvezdia, na rozdiel od znamení, sú len myslené obrazce, zoskupenia hviezd, ktoré sme *myslenými* priamkami spojili do jedného celku. Súhvezdie je niečo, čo nemá vôbec žiadnu reálnu ontologickú podstatu, existuje len v našej myslí, čisto nominalisticky. Je to len pomenovanie pre skupinu hviezd, ktoré sa v danom okamihu - pri pohľade zo Zeme - náhodou premietajú do určitého sektora oblohy, ktoré však prírodne-geneticky ani duchovne nemajú nič spoločné! Do jedného sektora oblohy sa premietajú objekty z rôzne vzdialených kútov kozmu, patriacich aj k iným galaxiám a iným kozmickým celkom, kde sa vyvinuli navzájom nezávisle vplyvom celkom odlišných príčin a duchovných mocností. Pri pohľade z iného kúta galaxie tieto hviezdy tvoria úplne iné obrazce, než aké vidno zo Zeme. A aj pri pohľade zo Zeme sa v dôsledku vlastného pohybu hviezd tieto obrazce neustále menia. V minulosti tvorili úplne iné obrazce a v budúcnosti utvoria zase iné. Navyše mnohé hviezdy, ktorých svetlo nám svieti na nočnej oblohe, dávno neexistujú, ale zanikli pred tisíckami alebo miliardami rokov. Súhvezdia, ako nejaké objekty v priestore, vôbec neexistujú! Jestvujú len dve súhvezdia, ktorých hviezdy sa skutočne nachádzajú vedľa seba, takže tvoria akýsi objekt v priestore - a to sú Veľký voz a Orión.

Pred miliónmi a miliardami rokov tieto súhvezdia, ako fyzické objekty a ani ako myslené obrazce, vôbec neexistovali - avšak znamenia, ako duchovné bytosti, tu boli ešte skôr ako tento hmotný vesmír vznikol! **Znamená jestvovali dávno pred vznikom súhvezdí!** Dvanásť cherubov, ktorí sú znamienami, riadilo evolúciu života na Zemi evidentne už pred stovkami miliónov rokov, teda v čase, keď tu naše dnešné súhvezdia vôbec neboli!

Ako vlastne vznikli dnešné obrazce súhvezdí? Kto a prečo pospájal hviezdy práve do takých a nie dajakých iných obrazcov? Veď napríklad také súhvezdie Panny, Barana, Vodnára alebo Rýb samy osebe vôbec ničím nepripomínajú to, čo by mali znamenať. Bola to len bujná hra fantázie, ako sa domnievajú súčasní astronómovia? Nie. V čase, keď ešte ľudia dokázali duševne vnímať vyžarovanie Slnka, planét a hviezd, pozorovali, ako sa v čase mení ich kvalita. Slnko vychádzajúce a zapadajúce, v rôznych denných dobách a ročných obdobiach vyvoláva v ľudskej duši celkom iné nálady. Pri pozorovaní vychádzajúceho Slnka skoro na jar mali napríklad silný zážitok precitnutia vlastného sebavedomia, akoby sa ich ja, ich zmysel pre vlastnú identitu bdelo zaktivizoval; a tento zážitok akoby sa sústreďoval na čele, v priestore medzi obočím. Rozjímajúc takto so Slnkom vyvstávala človeku v jeho vnútri imaginácia podobnej kvality, aká mu v okolitej prírode, medzi zvieratami, pripomínala čelo zdôrazňujúce charakteristické pohyby a gestá baranov. Inými slovami: **človek vnímal, že Slnko v tom čase prináša do slnečnej sústavy duchovné sily toho cheruba, tej bytosti zo sféry hviezd, ktorú podľa jej analógií v prírode nazvali Baranom. A podľa toho spojil tie hviezdy, ktoré v tom čase práve stáli v pozadí Slnka, myslenými spojnícami do obrazca - Barana.** Spojil ich do obrazu barana, napriek tomu, že samy osebe barana ničím nepripomínajú, pretože sa mu na pozadí týchto

hviezd premietala astrálna imaginácia Barana, ktorú vnímal.

Nami dnes zaužívané súhvezdia zverokruhu pochádzajú spred 2000 rokov. Niekedy okolo prelomu letopočtov sa duchovné znamenia s týmito súhvezdiami prekryvali. Pretože však posledné tisícročie pr. Kr. bolo zároveň aj dobou, kedy stará astrálna jasnovidnosť zanikla, ono snové, obrazné vedomie, ktoré ľuďom prenikalo do ich bdelého vedomia a ktoré bolo také charakteristické pre babylonsko-egyptskú epochu sa stratilo, zostala nám v dnešnom siderickom zverokruhu niečo ako skamenelina reálneho stavu spred niečo vyše dvoch tisícročí. **Dnešné súhvezdia sú spomienkou na to, čo ľudstvo poslednýkrát astrálne videlo na ich pozadí, predtým ako sa mu táto schopnosť astrálneho vnímania definitívne zatemnila.**

Čo by sme teda museli urobiť, aby nás nemýlili myslené obrazce, ktoré sme kedysi sami zostavili, je, že by sme dnes nanovo museli pospájať hviezdy na oblohe do iných obrazcov: hviezdy zo súhvezdia Rýb do tvaru Barana, hviezdy z Barana do tvaru Býka, Býka do tvaru Blížencov atď. až po hviezdy, ktoré sú dnes pospájané do tvaru Vodnára, pospájať do tvaru Rýb. Tak by súhvezdia opäť plnili svoju mnemotechnickú funkciu; t.j. pripomínali by tú duchovnú silu, ktorá pôsobí v čase, keď v nich stojí Slnko.

Hnutie Nový vek zblúdilo v samotnom svojom názve. Datovanie veku Vodnára je založené na vyslovenej neznalosti, na terminologickom zmätku, na laicky zjednodušenom stotožnení pojmov znamenie a súhvezdie. Súhvezdiám sa tu pripisujú astrologické kvality, ako keby to boli znamenia. Český astrológ Milan Špůrek bol, zdá sa, zatiaľ jediný, kto na to v roku 1992 upozornil, že toto zdôvodnenie veku Vodnára je mylné.³⁷⁴

Keď nemeckí asýriológovia Hugo Winckler a ďalší na prelome 19. a 20. storočia zverejnili objav babylonského zverokruhového kalendára, bol Rudolf Steiner pravdepodobne prvý, kto v roku 1905 na pôde teozofickej spoločnosti prednášal o kultúrnom vývoji a cyklických reinkarnáciách na pozadí zverokruhu vo veku Raka, Blížencov, Býka... až Vodnára. Steiner však vtedy odhadol začiatok veku Vodnára až na rok 4400 po Kr. Neskôr sa opravil a spresnil ho na rok 3573 po Kr.

V rokoch 1919-1922 potom Beansar van Brede a Hans Künkel popularizovali teóriu vekov v podobe, v ktorej vek Vodnára bol predatovaný na súčasnosť. Špůrek ukazuje, že títo dvaja autori si vôbec neboli vedomí rozdielneho významu pojmov znamenie a súhvezdie a voľne ich zamieňali. Domnievali sa preto, že vstup do veku Vodnára musí mať niečo spoločné so *súhvezdím* Vodnára. Na tento omyl potom v šesťdesiatych rokoch bezmyšlienkovite nadviazalo hnutie New Age.

Na oblohe, medzi hviezdami, nie je vyznačený žiaden počiatkový bod, žiadna červená značka, od ktorej by sme mohli začať počítať. **Striedanie svetových vekov sa dá zistiť buď priamym vnímaním duchovných síl, alebo potom len fenomenologicky, empiricky, z dejín kultúry.** Nepriamo, ako v zrkadle, sa dá z premien kultúrnej morfológie na zemi identifikovať striedanie duchovných inteligencií na nebi. Proponenti New Age sa však kultúrnymi dejinami vôbec nezaoberajú; striedanie vekov, ako sa *v skutočnosti* v dejinách odohráva, ich nezaujíma. Typické pre nich je, že realita ich vôbec nezaujíma. Želanie je tu otcom myšlienky. Ich záujem o históriu sa spravidla obmedzí len na niekoľko nepodstatných, okrajových a z kontextu vytrhnutých jednotlivostí, ktorých účelom je len dodatočne potvrdiť špekulatívnu myšlienku, že vodnárske vek práve začína. S nezaujímavým vnímaním histórie ako celku v jej podstatných obrysoch to nemá nič spoločné.

Znamenie Vodnár. Z Traktátu o hviezdach, 1450.

Johfra: Znamenie Vodnára.

*KÁŽDÁ DOBA USKUTOČNÍ NEJAKÝ SEN
DOBY PREDCHÁDZAJÚCEJ.*

JAN NERUDA

Ako doklad toho, že vek Rýb začal spolu s príchodom kresťanstva, sa napríklad často uvádza, že ranokresťanským symbolom Ježiša bola ryba a v evanjeliu sa vôbec často hovorí o rybách a rybároch.³⁶⁸ Práve tak dobre by sa dalo povedať, že Kristus prišiel vo veku Barana, pretože v evanjeliách sa o Ježišovi hovorí ako o „baránkovi Božom“ (Ján 1:29). Ba táto druhá alternatíva je pravdepodobnejšia. V staroveku sa totiž myšlienka svetových vekov spájala s očakávaním Vysloboditeľa. V každom veku sa ako Vysloboditeľ objavila tá božská moc, ktorá tomu veku vládla, aby zvíťazila nad temnotou. Je preto logické, že ľudia očakávali vo veku Barana ako Vykupiteľa Baránka. Izaiáš, ktorý začal kázať niekedy okolo roku 740 pr. Kr., spolu s nástupom veku Barana (747 pr. Kr.), je prvý, kto príchod Baránka prorokuje (Iz 53:7).

Z podobného dôvodu uctievali Egypťania posvätného býka Apisa, pretože božská moc sa vo veku Býka prejavovala ako býk, čo sa tiež často uvádza. Z toho dôvodu by však práve bolo logickejšie stotožňovať vek Býka s časom skutočnej existencie moci egyptskej ríše, teda s rokmi 3000-700 pr. Kr., a nie s rokmi 4000-2000 pr. Kr. Podľa starovekých kronikárov Manethá a Ailiána zaviedli Apisov kult niekedy v 29. alebo 28. storočí pr. Kr., teda na začiatku veku Býka (2907 pr. Kr.).⁸⁷

Elisabeth Haichová vo svojej knihe „Zasvätenie“ spája Ryby (vodné znamenie) s lodnou dopravou a Vodnára (vzdušné znamenie) s objavom leteckej dopravy.³⁶⁴ Alice Howellová považuje heslá francúzskej revolúcie „sloboda, rovnosť, bratstvo“ jednoducho za nástup nového veku duchovného zbratania.³⁶⁹ Český hermetik Pierre de Lasenic spája niekoľko udalostí, ako skazu Atlantídy, zjednotenie Egypta alebo zrod Izraela s rozhraniami medzi vekmi, pričom dátumy, ktoré uvádza, vôbec nie sú historicky pravdivé.³⁶⁵ Ďalší a ďalší autori sa odvolávajú len všeobecne a neurčito na súčasné „prevratné zmeny“, ktoré majú byť príznakom prelomu vekov.^{363, 372}

Zmätok okolo veku Vodnára prezrádza stav v celej súčasnej „ezoterike“. Rôzni autori, aj tí, čo sú svojimi nasledovníkmi považovaní za najvyšších zasvätených, avatarov a pod., nemajú tieto veci z vlastného poznania, ale opisujú jeden od druhého všetko aj s chybami. Aj Carl Gustav Jung tušil, že v kolektívnom nevedomí ľudstva sa odohrávajú dlhodobé zmeny, ktoré sa navonok prejavujú „striedaním vekov“; ale nemal o povahe týchto zmien žiadnu jasnú predstavu, pretože pri ich datovaní podľahol sugescii väčšinového názoru: „*To, čo ma poháňa, nie je trífalosť, ale moje svedomie psychiatra, ktoré ma vyzýva k tomu, aby som splnil svoju povinnosť a pripravil tých niekoľko jednotlivcov, ktorí ma vypočujú v čase nadchádzajúcich udalostí, ku ktorým dôjde na konci epochy. Ako vieme zo starodávnej egyptskej histórie, existujú prejavy duševných zmien, ktoré sa vždy objavujú na konci platónskeho mesiaca a pri príchode ďalšieho. Zrejme to sú zmeny v konštelácii duševných dominánt, teda zmeny archetypov či »bohov«, ako sa tomu skôr hovorilo, ktoré spôsobujú alebo sprevádzajú dlhotrvajúce premeny kolektívnej duše. Táto premena začala v historickej epoche a zanechala svoje trvalé stopy najprv pri prechode z veku Býka do veku Barana a potom pri prechode z veku Barana do veku Rýb. Začiatok tohto veku sa zhoduje so vznikom kresťanstva. Teraz sa blížíme k veľkej zmene, ktorú možno očakávať s prvou zorou vo veku Vodnára*“.³⁷⁰

Antropozofická škola jediná si je vedomá, že skutočné dianie na Zemi zaostáva za polohou jarného bodu v súhvezdiach o viac ako jedno tisícročie. Pracuje s hypotézou, že polovica svetového veku je potrebná, kým súhvezdie, ktoré už začalo pôsobiť na podvedomej rovine, prenikne až do vedomia ľudí a prejaví sa navonok ako kultúrna epocha.³⁷¹ Lenže 720 a 72-roční duchovia času by podľa toho zrejme mali pôsobiť s oneskorením

360 a 36 rokov, čím by sa rozdielne rytmy navzájom celkom rozišli, čo ale nesúhlasí so skutočnosťou. Robert Powell sa domnieva, že toto oneskorenie činí presne 1199 rokov a nachádza periódu tejto časovej dĺžky v obežných zákonitostiach Venuše. Číslo 1199 je však zvolené svojvoľne.³⁶⁶

Milan Špůrek, ktorý si uvedomil, že uvádzané datovania postrádajú opodstatnenie, navrhuje celkom inú, novú astrochronológiu. Navrhuje počítať veky v opačnom poradí než tradične a za referenčný, vzťažný bod počítania vziať hviezdu Regulus v súhvezdí Leva. Vek Barana by podľa toho začal v roku 131 pr. Kr., v roku 2012 by ho vystriedal vek Býka, potom Blížencov atď.³⁷³ K obrátenému sledu vekov však dospel len čisto teoretickou, špekulatívnou myšlienkovou úvahou, nie pozorovaním skutočnosti. Voľba Regula je tiež svojvoľná a potvrdiť by ju mohla len evidentná súvzťažnosť s reálnym dianím na Zemi.

Ako jediný presvedčivý faktografický materiál na podporu svojej astrochronológie Špůrek predložil zatiaľ len svoj objav 360-ročných periód v dejinách astrológie samotnej.⁶⁸ Zdá sa, že záujem o astrológiu každých 360 rokov periodicky stúpala a klesala. Od začiatku dejín astrológie po dnešok možno pozorovať osem takýchto vln a doložiť ich počtom významných astrológov v danom období. Tieto periódny Špůrek vzťahuje k dvanásťtinám znamení zverokruhu, teda k 2,5-stupňovým úsekom nebeskej klenby. Každé dva takéto úseky predstavujú v precesnom rytme 360 rokov.

Špůrkov objav je pozoruhodný a dotvrdzuje existenciu cyklických rytmov v dejinách vo všeobecnosti. Špůrkovu vlastnú astrochronológiu však nijako osobitne nepodporuje. Jednotlivé cykly sú zachytené len kvantitatívne (počtom významných astrológov) a nie kvalitatívne. Potvrdzujú teda rovnako dobre každú astrochronológiu, ktorá začína skôr alebo neskôr, o ľubovoľný počet rokov, ktorý je násobkom 180, a postupujúcu ľubovoľným smerom, dopredu aj dozadu. Práve tak dobre podporujú napríklad takú astrochronológiu, ktorá začína v roku 670 pr. Kr. vekom Barana a pokračuje vekom Rýb, Vodnára atď.

Čo navrhujeme v tejto knihe, je, že žiadne komplikované intelektuálne špekulácie nie sú potrebné. Čo je potrebné, je hlbší a čistejší duševný život. Treba pochopiť, čím tieto nebeské inteligencie, o ktorých sa toľko hovorí, naozaj sú, čo znamenajú, aké sú, ako sa prejavujú, a ich prítomnosť v dejinách sa stane okamžite evidentná a špekulácie budú zbytočné. Nie je možné indentifikovať striedanie vekov, kým nechápeme ani čo tieto veky znamenajú - aký je ich duchovný obsah. Práve ľudia, ktorí na verejnosti New Age najviac spropagovali, ako Shirley MacLainová alebo John Lilly, nemajú najmenšie tušenie, aký je skutočný obsah veku Vodnára ani tých vekov, ktoré sú už za nami.³⁷⁶ Hovorí síce o „vyššom ja“, o „duchu“, ale nevedia, že nevedia, čo tieto termíny v skutočnosti označujú a čím všetkým bude musieť ľudstvo ešte prejsť, než sa pozdvihne k sebavedomému životu v duchu. Z veľkej časti ide o ľudí, ktorí nie sú schopní riadne používať ani intelekt, obyčajnú pozemskú logiku, nemajú teda ešte ukončený ani vývoj duše rozumovej - nieto ešte vyššieho ja! Domnelé „vyššie schopnosti“, ktoré v sebe objavujú, nepatria vôbec do sféry nadvedomia, ale sú len vyvolávaním z podvedomia starých, vývojovo dávno prekonaných schopností z veku Býka a z ešte starších čias, kedy človek nemal vôbec žiadne vlastné ja, ani nedisponoval vlastným rozumom a slobodou, ale len inštinktívne nasledoval vnuknutia. **New Age vo svojej podstate nesmeruje vôbec do budúcnosti, ale predstavuje retardačný smer, ktorý chce vrátiť človeka do dávno prekonaného stavu vedomia, ktorý už nie je životaschopný.** V hyp-

nóze, médiumite, „kontaktérstve“, „channelingu“, v nekritickom nasledovaní subjektívnych vnuknutí pochádzajúcich zo sféry nižších inštinktov ako keby pochádzali od Boha, v psychedelických stavoch po drogách a podobných znížených stavoch vedomia, v ktorých človek stráca bdelé vedomie a kontrolu nad sebou, a ktoré hraničia s duchovnou patológiou, chcú títo ľudia vidieť zore nadchádzajúcej transformácie k vyššiemu stupňu vedomia ľudstva, ktorej heraldmi sú prirodzene oni sami.

Oživenie záujmu o duchovné veci, ktoré naozaj nastalo od konca 19. storočia, a ktoré si mnohí spojili s predstavou raných zôr vodnárskeho veku, v skutočnosti súvisí, ako uvidíme, s nástupom archanjela Michaela ako ducha času od roku 1879.

Hnutie New Age znamená pre myšlienku vodnárskeho veku veľkú profanáciu. Jeho prívrženci sa odvolávajú na nejakú bližšie neurčenú „ezoterickú tradíciu“ - ale jedinú ezoterickú tradíciu, ktorá je v tomto smere naozaj známa, ignorujú. **Podľa babylonského kalendára začne vek Vodnára okolo roku 3573 po Kr.** Neskoro? V jednom zmysle možno povedať, že vek Vodnára je už tu. Všetko, čo jestvuje na fyzickej rovine, jestvuje predtým na astrálnej, a ešte predtým na mentálnej rovine. Každý vek, predtým než sa prejaví na fyzickej rovine, už jestvuje a sa tvorí v jemu predchádzajúcom veku o jednu sféru vyššie, na vnútorných rovinách. A v každom čase jestvuje aj hãstka ľudí, ktorí už splnili všetky úlohy svojej doby, spojili sa s nadchádzajúcim duchom času a vedome spolupracujú ako predvoj na príprave budúceho veku. Ten, kto si dokáže byť na vyšších rovinách vedomý sám seba, ten sa ocitá vo svojom vedomí už v nadchádzajúcom veku. Neuvedomele sem pravda prispievajú všetci. Všetko, čo sa tu tvorí, všetky city, predstavy, myšlienky, ktoré vytvárame, čisté aj nečisté, škaredé aj krásne, pravdivé a klamné, naše skryté strachy a túžby, sa v nadchádzajúcom veku zhmotnia. Premenia sa na skutočné kvetinové záhrady a nádherné katedrály, ale aj na stoky a slumy, v ktorých život bude peklom.

Piata a šiesta poatlantská kultúra patria k vzostupnému vývojovému oblúku; deje, ktoré sa teraz odohrávajú, sú analogické tým v druhej polovici života človeka. Hranice medzi obdobiami tu už nemusia byť také presné ako na zostupnom oblúku, kde je duševný život celkom nesený prírodou. Predpokladajú aktívnu spoluprácu ľudskej vôle, vďaka čomu môžu nastať skôr, alebo aj vôbec nie, pretože príroda k týmto stupňom už nemôže vyniesť človeka sama od seba.

Ak je vývoj vedomia väčšiny ľudstva stále tak silno viazaný na kozmické prírodné cykly, je to len preto, že ľudia neočistili svoju nižšiu prirodzenosť. **Nezuspáchaná pohlavná sila púta človečenstvo v sublunárnej sfére na rytmy hmotnej prírody a robí ho neslobodným.** Len zasvätení alebo svätci, ktorí zvíťazili nad svojou nižšou prirodzenosťou, nad svojím egoizmom, sa vymaňujú z kovov osudovosti a pozdvihujú do istej miery aj nad čas.

Teoreticky by sa všetci mohli stať zasvätencami; prebudiť sa na vyššej rovine vedomia a privodiť vodnárskeho veku oveľa skôr. Ľudstvo, až na výnimky, však prejavuje o pravé učenie zasvätencov pramalý záujem. Kto vie, aký titanský zápas musí podstúpiť človek, aby dokázal nechať zomrieť svoje nižšie ja a vstal z mätvých na rovine vedomia o jeden stupeň vyššej, bude skôr spolu s nami zdieľať obavy, že 1500 rokov nebude stačiť, aby to ľudstvo dokázalo. Pre niektorých ľudí zrejme nenastane vek Vodnára nikdy. Začína im hroziť, že z ďalšieho priameho vývoja ľudstva vypadnú celkom, podobne ako tí, čo v druhej polovici života ustrnú vo vývoji.